

ORTADOĞU GÜNDEMİ

21-27 Mart 2022

2022

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

BM Suriye Özel Temsilcisi Geir Pedersen 20 Mart Pazar günü yaptığı açıklamada, Suriye rejiminin ve muhalefetin anayasa görüşmeleri yedinci tur müzakerelerinde “ciddilik ve amaç duygusu” ile çalışmasını umduğunu söyledi. Suriye’nin dünyadaki en ciddi krizlerden biri olduğunu hatırlatan Pedersen, anayasa komitesinin güven oluşturacak biçimde çalışması gerektiğini vurguladı.¹

İngiltere merkezli The Guardian gazetesi, Esad rejimi ve müttefiklerinin Batı’nın uyguladığı ekonomik yaptırımlardan etkilenmemek için geçen yıl ekim ayında Trappist, Generous ve Super Brandy adlı paravan şirketler kurduğunu rapor etti. Varlıkları dolaylı yoldan kontrol etmek ve hisse ticareti yapmak için “karmaşık bir bağlantı ağını” ortaya çıkaran gazete, bu üç şirketin çoğunluğunun rejim yanlısı şahıslara ait olduğunu belirtti.²

Suriye Muhalif ve Devrimci Güçler Ulusal Koalisyonu (SMDK) Başkanı Salim el-Muslat, BM Genel Sekreteri Antonio Guterres’e gönderdiği mektupta Esad rejiminin Ukrayna savaşında Rus güçlerini desteklemesini ve Rusya yanında savaşmak üzere militan toplamasını kınadı. Esad rejiminin gayrimeşru olduğunu hatırlatan Muslat, rejimin BM dâhil olmak üzere tüm uluslararası örgütlerden çıkarılması çağrısında bulundu.³

Suriye Millî Ordusu (SMO), Rusya’ya karşı savaşmak için Ukrayna’ya asker gönderildiği iddialarını yalanlayan bir bildiri yayımladı. Bildiride SMO’nun, topraklarını Rus işgaline karşı savunan Ukrayna halkının yanında olduğu kaydedildi.⁴

Rusya’nın Suriye Büyükelçisi Alexander Efimov, İsrail’in Suriye’deki hava saldırılarının Rusya’yı tepki vermeye “kışkırttığı” konusunda uyardı. Efimov, İsrail saldırılarının bölgede gerginliği artırmayı ve Batı’nın Suriye’de askerî faaliyetler yürütmesini sağlamayı amaçladığını sözlerine ekledi.⁵

Türkiye İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanı Savaş Ünlü, Doha Forum 2022’deki “Mülteci Akımlarının Yönetiminde Uluslararası Toplumun Rolü: Suriye ve Ötesi” oturumunda konuşma yaptı. Ünlü, Türkiye’nin kendi imkânlarıyla Suriye’nin kuzeyinde güvenli bölgeler oluşturduğunu, bu güvenli bölgelere neredeyse 500 bine yakın Suriyelinin tamamen kendi iradeleriyle gönüllü geri dönüş yaptığını söyledi.⁶

1 <https://www.dailysabah.com/world/syrian-crisis/un-urges-syrian-sides-to-act-responsibly-in-constitution-talks>

2 <https://www.arabnews.com/node/2048026/middle-east>

3 <https://syrianobserver.com/news/74396/meslet-sends-letter-to-unsg-demands-expulsion-of-assad-regime.html>

4 <https://syrianobserver.com/news/74391/national-army-denies-sending-troops-to-ukraine-discrediting.html>

5 <https://www.jpost.com/middle-east/article-702206>

6 <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/goc-idaresi-baskani-unlu-500-bine-yakin-suriyeli-kendi-iradeleriyle-gonullu-donus-yapti/2546964>

• Suriye Rejimi

İran Dışişleri Bakanı Hüseyin Emir Abdullahiyan, 23 Mart Çarşamba günü Şam'a gerçekleştirdiği ziyarette Ukrayna'daki savaşa ve bölgesel gelişmelere değindi. Birleşik Arap Emirlikleri'nin (BAE) Suriye'ye yönelik uzlaşmacı tavrını memnuniyetle karşıladığını belirten Abdullahiyan, Tahran'ın nükleer programı konusunda dünya güçleri ile bir anlaşmaya varmaya yakın olduğunu da sözlerine ekledi. Rusya'nın Ukrayna'yı işgali hakkında konuşan Suriye Dışişleri Bakanı Faysal Mikdad ise Rusya'nın egemenliğini savunduğunu belirtti.⁷

Suriye'nin Badia bölgesinde Esad rejimi güçlerine karşı bir saldırı düzenlendi. Çok sayıda askerın öldüğü belirtilen saldırının IŞİD tarafından gerçekleştirildiği kaydedildi. Son günlerde yayımlanan raporlara göre bölgede Rusya ve rejim yanlısı grupların askerî operasyonlarına rağmen terör saldırılarının devam ettiği kaydedildi.⁸

• Fırat'ın Doğusu

ABD güçlerine ait bir askerî araç konvoyunun, Haseke'nin Kamışlı kenti kırsalında yer alan bir kontrol noktasında, Suriye rejimi askerleri tarafından durdurularak yön değiştirmeye zorlandığı bildirildi. Suriye İnsan Hakları Gözlemevi (SOHR) kaynakları, mart ayında Suriye'nin kuzeydoğusunda ABD devriyelerinin altıncı kez Suriye rejimi güçleri tarafından engellendiğini aktardı.⁹

Irak hükûmetinin Suriye'nin kuzeydoğusu ile olan sınır hattına duvar ördüğü ve hendek kazdığı öğrenildi. Iraklı bir yetkili, amaçlarının IŞİD ve diğer silahlı gruplar ile kaçakçıların geçişini engellemek olduğunu söyledi. Bağdat'ın, Irak-Suriye sınırının kendi tarafına inşa edeceği duvarın 250 kilometre uzunluğunda ve 3,75 metre yüksekliğinde olacağı ileri sürüldü.¹⁰

ABD'ye ait yeni bir araç konvoyu 23 Mart Çarşamba günü Irak'tan Suriye'ye geçiş yaptı. Askerî ve lojistik malzeme yüklü yaklaşık 20 tırdan oluşan konvoyun Suriye'nin Haseke ve Deyrizor vilayetlerinde bulunan Uluslararası Koalisyon üslerine hareket ettiği bildirildi.¹¹

• Güney Suriye

Rusya'nın, Esad rejimine bağlı milis güçleri Ukrayna'da savaşmak üzere para karşılığında toplamaya devam ettiği ileri sürüldü. Söz konusu bu Rus girişimlerinin başta Dera ve Süveyde olmak üzere Suriye'nin güneyinde yoğunlaştığı belirtildi. Ukrayna'da savaşmak isteyen Suriyeli gönüllülerin cazip maaşlarla işe alındığı ve bu maaşların aylık 3 bin ABD dolarına ulaştığı kaydedildi. Savaşmak isteyen milislerin güvenlik açısından onaylanmalarının ardın-

7 <https://abcnews.go.com/International/wireStory/irans-fm-syria-discuss-ukraine-war-ties-arabs-83616062>

8 <https://syrianobserver.com/news/74348/desert-on-fire-pro-regime-fighters-killed-by-unknown-assailants.html>

9 <https://www.syriahr.com/en/244388/>

10 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/2703202211>

11 <https://www.syriahr.com/en/244180/>

dan sağlık kontrolüne tabi tutulacaklarını daha sonra birkaç hafta içerisinde Hmeymim Hava Üssü'nden Rus kuvvetleri tarafından belirlenen askerî görevlere nakledilecekleri belirtildi. Son olarak bugüne kadar kayıt yaptıranların sayısının Süveyde'de 30'u, Dera'da ise 20 kişiyi geçmediği iddia edildi.¹²

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

Millî Savunma Bakanlığından (MSB) 23 Mart 2022'de yapılan açıklamada, "Kahraman komandolarımız Barış Pınarı bölgesine saldırı hazırlığında olan 2 PKK/YPG'li teröristi ateş destek vasıtaları ile etkisiz hâle getirdi" ifadelerine yer verildi.

23 Mart 2022'de Halep'in kuzeybatısında terör örgütü YPG/PKK işgalindeki Meranz'dan Kilis'in karşısında yer alan Azez ilçe merkezine havan saldırısı düzenlendi. Saldırı sonucunda ilk belirlemelere göre 1 sivil hayatını kaybetti, 7 sivil yaralandı. Yaralılar çevredeki hastaneye sevk edilirken ilçedeki bazı evlerde maddi hasar meydana geldi.¹³

MSB'nin sosyal medya hesabından 26 Mart 2022'de yapılan paylaşımda, Barış Pınarı bölgesine saldırı hazırlığındaki 2 PKK/YPG'li teröristin ateş destek vasıtalarıyla etkisiz hâle getirildiği belirtildi. Paylaşımda, "Teröristlerin saldırı girişimlerine güçlü şekilde karşılık vermeye devam edeceğiz" mesajına yer verildi.

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

Sadr Hareketi, Egemenlik Koalisyonu ve Kürdistan Demokratik Partisi (KDP), cumhurbaşkanı adaylarının KDP'li Rebar Ahmed ve başbakan adaylarının da Muhammed Cafer es-Sadr olduğunu ilan etti. KDP Politbüro Sekreteri Fazıl Mirani, Irak Parlamento Başkanı ve Takaddum Koalisyonu lideri Muhammed Halbusi ve Sadr Grubu'nun Parlamento Başkanı Hasan Azari Bağdat'ta gerçekleştirdikleri toplantının ardından düzenledikleri basın toplantısında adayları açıkladı.¹⁴ Muhammed Cafer es-Sadr sosyal medyadan yaptığı açıklamayla, Irak'ı tüm mezhepleri ile temsil eden bir koalisyonun adayı olmaktan onur duyduğunu belirtti.¹⁵

Sadr Hareketi'nin lideri Mukteda es-Sadr, bağımsız milletvekillerini de kendi saflarında yer almaya davet ederken¹⁶ Irak Parlamentosunda 26 Mart tarihinde gerçekleştirilmesi beklenen cumhurbaşkanı seçimine ilişkin oturum Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) tarafından

12 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3553371/rusya-ukrayna-ısgali-icin-suriye-den-parali-asker-topluyor>

13 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ypg-pkk-li-teroristlerin-azez-ilcesine-duzenledigi-saldirida-1-kisi-oldu/2543537>

14 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irak-ta-sadr-sunniler-ve-kdp-ortak-cumhurbaskani-ve-basbakan-adayini-acikladi/2543793>

15 <https://www.thenationalnews.com/mena/iraq/2022/03/24/iraqs-sadr-forms-save-the-nation-alliance-to-push-for-government-formation/>

16 <https://www.thenationalnews.com/mena/iraq/2022/03/21/iraqs-al-sadr-courts-mps-in-last-opportunity-to-form-government/>

boycot edildi.¹⁷ Irak yasalarına göre cumhurbaşkanı seçim oturumunun yapılabilmesi için 329 sandalyeli parlamentoda en az 220 üyenin hazır bulunması gerekiyor.¹⁸ 26 Mart'ta gerçekleşen oturuma Sadr Grubu'ndan 75, Takaddum Koalisyonu'ndan 62, KDP'den 31 milletvekili ile Yeni Nesil, İmtidad, Türkmen Grubu ve Bağımsızlardan toplam 202 vekil katıldı. Irak Parlamentosu Başkanı Muhammed el-Halbusi, yeni cumhurbaşkanının seçimi için gerekli olan milletvekili sayısına ulaşamadığı için oturumu 30 Mart tarihine erteledi.¹⁹ Şubat ayında yapılan oturum da büyük ölçüde boykotla karşılanmış ve oturuma, parlamentonun 329 üyesinden sadece 58'i gelmişti.²⁰ Ayrıca Irak'ta bağımsız cumhurbaşkanı adaylarından Ali es-Sineyd, üçlü ittifakın adayı Rebar Ahmed'e destek için cumhurbaşkanlığı seçim yarışından çekildiğini duyurdu.²¹

KDP'nin cumhurbaşkanı adayı Rebar Ahmed, beraberindeki heyetle Irak Parlamentosu Türkmen Grubu Başkanı ve Irak Türkmen Cephesi (ITC) Kerkük Milletvekili Erşat Salihi'yi Bağdat'ta ziyaret etti. Salihi, Türkmenlerin yeni hükümet döneminde cumhurbaşkanlığı ve başbakanlık yardımcılıklarına talip olduklarını söyledi. Sadr Hareketi lideri Mukteda es-Sadr'ın başbakan adayı Muhammed Cafer es-Sadr'ı destekleyeceklerini dile getiren Salihi, Türkmenlerin yeni hükümetin kurulma sürecinde aktif çalıştığını hatta iki bakanlık alabileceklerini ifade etti.²²

Şii Koordinasyon Çerçevesi, cumhurbaşkanı seçimi için düzenlenen oturumu boykot eden temsilcilerin bir listesini Irak Parlamento Başkanlığına sundu. Milletvekili Ahmed el-Esedî'nin sunduğu listede 126 milletvekilinin yer aldığı belirtildi.²³ Kanun Devleti Koalisyonu lideri Nuri el-Maliki, oturumun yeterli sayıya ulaşamamasını zafer olarak nitelendiren bir açıklama yaptı. Fetih Koalisyonu lideri Hadi el-Amiri, herkesin ülkenin yönetiminde söz sahibi olması gerektiğini açıklarken, Asaib Ehlil Hak lideri Kays el-Hazali, oturumun yeterli sayıya ulaşamamasını, siyasi süreci doğru yola çevirmek için tarihî bir olay olarak nitelendirdi.²⁴

Katar'ın başkenti Doha'da düzenlenen Doha Forumu'nda basın mensuplarına açıklama yapan Irak Dışişleri Bakanı Fuad Hüseyin, 13 Mart'ta İran'ın Erbil'e yönelik füze saldırısının Viyana müzakereleri ve bölgedeki diğer sorunlarla ilişkisinin olduğunu ifade etti. Hüseyin, Washington ile Tahran arasındaki anlaşmazlıklardan Irak'ın etkilendiğini ve anlaşmazlıkların bedelini Irak halkının ödediğini belirtti.²⁵

17 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/PUK-to-boycott-the-Presidential-vote-session>

18 <https://www.basnews.com/tr/babat/746870>

19 <https://ina.iq/eng/18433-wednesday-session-is-the-new-date-for-electing-the-president-iraqi-parliament-announces.html>

20 <https://www.wionews.com/world/iraq-presidential-vote-delayed-again-over-lack-of-quorum-465780>

21 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/260320223>

22 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/irakta-turkmenler-cumhurbaskanligi-ve-basbakanlik-yardimciliklarina-talip/2545116>

23 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/The-Shiite-Framework-collect-126-deputies-who-boycott-the-Parliamentary-session>

24 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Shiite-Framework-failing-to-reach-the-quorum-is-a-victory-and-a-historical-situation>

25 <https://www.basnews.com/tr/babat/747070>

Irak Parlamento Başkanı Muhammed el-Halbusi, 27 Mart'ta İran'a yapacağı ziyareti İran Parlamento Başkanı Muhammed Bakır Kalıbf'ın sağlık problemleri nedeniyle erteledi.²⁶

• Güvenlik

Kerkük Operasyonlar Komutanlığından yapılan yazılı açıklamada, Kerkük'ün batısındaki Ha-vice ilçe yakınlarında terör örgütü IŞİD'e yönelik operasyon başlatıldığı kaydedildi. Irak federal polisi ve ordusu tarafından yapılan operasyonda IŞİD mensubu 25 kişinin yakalandığı ifade edildi. Operasyonda örgüt mensuplarınca kullanılan 7 sığınığın imha edildiği, saldırılarda kullanılmak üzere hazırlanan 37 mayın ile 41 hafif silahın da ele geçirildiği belirtildi.²⁷

Terör örgütü IŞİD'in uyuyan hücrelerinin hareketini engellemek için Selahaddin vilayetindeki yetkililerle birlikte çalışan Diyala Operasyon Komutanlığı, güvenlik seviyesini arttırdığını açıkladı. Komutanlığın planına göre, 30 kilometrelik bir sınır ve 25 köy için ekstra koruma sağlanıyor.²⁸

Irak Ortak Operasyonlar Komutanlığı, terörle mücadelede komşu ülkelerle bilgi alışverişinde bulunduğunu açıkladı. Komutanlık sözcüsü General Tahsin el-Hafaci, Irak-Suriye sınırını güvence altına almak için çeşitli araçlarla önlemler alındığını belirtti.²⁹

Duhok Polisi Sözcüsü Albay Hemen Süleyman, Irak'ın eski Göç ve Göçmenler Bakanı Dindar Necman Doski'nin cinayetten tutuklandığını açıkladı. Eski bakanın bir yeğeninin, arazi anlaşmazlığı sonrasında bir kişiyi öldürdüğünü itiraf ettiği açıklandı.³⁰

Irak hükûmeti, kontrolü altındaki bölgelerde Suriye'nin kuzey sınırına beton duvar örüyor. Sınır muhafızları komutanı, amaçlarının terör örgütü IŞİD ve diğer silahlı gruplar ile kaçakçıların geçişini engellemek olduğunu söyledi. Irak Ordusu 18. Sınır Muhafız Tugayı Komutanlığı yetkilileri, sınır hattını koruma ve güvenliğini güçlendirme planınının 2021 yılında devreye sokulduğunu ve Irak Başbakanı Mustafa Kazimi'nin geçen yıl Musul'a yaptığı ziyaretin ardından sınıra beton duvarlar inşa etmeye başladıklarını belirtti.³¹

• Ekonomi

Irak Maliye Bakanı Ali Abdul Amir Allavi, Doha Forumu'nda bir panelde yaptığı açıklamada, petrol piyasasındaki istikrarsızlığın Irak toplumunu etkileyen "kronik ve maliyetli" krizleri şiddetlendirdiğini vurguladı.³²

26 <https://ina.iq/eng/18437-iraqi-speaker-of-parliament-postpone-his-visit-to-iran.html>

27 <https://www.basnews.com/tr/babat/746499>

28 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Diyala-s-plan-to-secure-its-borders-with-Saladin-is-nearly-complete--source>

29 <https://ina.iq/eng/18452-joc-announces-exchanging-information-with-neighboring-countries-in-fighting-terrorism.html>

30 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Former-Iraqi-minister-in-police-custody-for-homicide>

31 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/2703202211>

32 <https://shafaq.com/en/Economy/Allawi-oil-volatility-exacerbated-Iraq-s-chronic-crises>

Ürdün ve Irak, Kerkük'ten günde on bin varil ham petrolün Ürdün'e satışını öngören anlaşmanın süresini uzatma kararı aldı. Anlaşmanın uzatıldığı Ürdün Enerji ve Maden Kaynakları Bakanlığı yetkililerinden Hasan el-Heyari tarafından duyuruldu. Petrol akışının nisan ayında yeniden başlayacağını belirten Heyari, anlaşmanın ne kadar süreyle uzatıldığına dair bilgi vermedi.³³

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Ninova Sivil Savunma Müdürlüğünden yapılan yazılı açıklamaya göre, Ninova'da IŞİD'in bölgede kontrolü elinde bulundurduğu yıllarda (2014-2017) öldürülen kimliği belirsiz 143 kişinin ceset kalıntılarına ulaşıldığı belirtildi. Cesetlerin, Adli Tıp Kurumuna teslim edildiği aktarıldı. Bölge sakinleri, 2017'de Musul'u kurtarma operasyonu sırasında IŞİD tarafından öldürülenlerin veya çatışmalarda ölenlerin tarlalara toplu olarak gömüldüklerini iddia ediyor. Irak'taki toplu mezarlarda 6 ila 12 bin kişiye ait ceset kalıntıları olduğu tahmin ediliyor.³⁴

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

IKBY Başbakanı Mesrur Barzani, 28-29 Mart tarihlerinde Dubai'de düzenlenen Küresel Enerji Forumu ve 2022 Hükûmetler Zirvesi'ne katılmak üzere Birleşik Arap Emirlikleri'ne (BAE) ziyaret gerçekleştirdi. Söz konusu ziyarete ilişkin sosyal medya hesabından açıklamada bulunan Barzani, "BAE'yi yeniden ziyaret ettiğim için mutluyum. Küresel Enerji Forumu ve 2022 Hükûmetler Zirvesi'ne katılmayı heyecanla bekliyorum. Küresel Enerji Forumu'nda bölgesel gelişmeleri ve IKBY'nin enerji sektöründeki yatırım fırsatlarını ele alacağız" ifadelerini kullandı. Diğer yandan Barzani, BAE'deki resmî temasları kapsamında Şarika Emiri Şeyh Sultan bin Muhammed bin Sakr el-Kasimi ile de bir araya geldi. Taraflar arasında ekonomik ilişkilerin ele alındığı görüşmede Barzani, ilişkilerin güçlendirilmesine yönelik görüş alışverişinde bulduklarını aktardı.³⁵ Dubai Emiri Şeyh Muhammed bin Raşid el-Maktum ile Barzani'nin bir araya geldiği görüşmede de ikili ilişkiler ele alındı.³⁶

23 Mart tarihinde Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) ile Sadr Hareketi ve Sünnilerden oluşan Egemenlik Koalisyonu, cumhurbaşkanı adaylarının mevcut IKBY içişleri bakanı olan Rebar Ahmed olduğunu açıklarken, başbakan adaylarının da Muhammed Cafer Sadr olduğunu ilan etti. Bununla birlikte KDP Politbüro Sekreteri Fazıl Mirani, Irak Parlamento Başkanı Muhammed el-Halbusi ve Sadr Grubu Parlamento Başkanı Hasan el-Azari gerçekleştirdikleri toplantı sonrasında "Ulusal Kurtuluş İttifakı" adında meclis ittifakı kurduklarını açıkladı.

33 <https://www.ntv.com.tr/ekonomi/irak-ile-urdun-arasindaki-petrol-anlasmasi-uzatildi,PPSAf1P1-0-MMqpkuaBlQ>

34 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iraktaki-toplu-mezardan-143-kisiye-ait-ceset-kalintisi-cikarildi/2541921>

35 <https://www.basnews.com/so/babat/746959>

36 <https://www.tebaajansi.com/irak/barzani-ile-dubai-emiri-seyh-muhammed-bin-rasid-bir-araya-geldi-h292853.html>

di. Parlamentoda çoğunluğu oluşturduklarını belirten Azari, kapılarının tüm siyasi gruplara açık olduğunu belirtti.³⁷

26 Mart tarihinde Irak Parlamentosunda cumhurbaşkanlığı seçimi oturumu için yeterli milletvekili sayısına ulaşamaması nedeni ile oturumun 30 Mart tarihine ertelendiği bildirildi. Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) ve Kürdistan İslami Birliği Partisi (Yekgirtu), Irak Parlamentosunda cumhurbaşkanı seçimi için düzenlenecek oturumu boykot etme kararı aldığını duyurmuştu. Yekgirtu'dan dört milletvekili oturuma katılmazken, Kürdistan Adalet Cemaati'nden de (Komal) Milletvekili Soran Ömer oturuma katılmadı. Öte yandan Halk İçin İttifak Koalisyonu, cumhurbaşkanı seçimlerine katılmak için 17 maddeden oluşan talepnameyi Sadr Hareketi'nin imzalamasını istedi. Sadr Hareketi'nin talepnameyi imzalaması üzerine Yeni Nesil Hareketi Sözcüsü Rebvar Avrahman basına açıklamada bulunarak meclis oturumuna katılacaklarını bildirdi.³⁸ Yeni Nesil Hareketi'nin KDP çizgisinde siyaset yaptığı gibi söylemlerin dile getirilmesinin üzerine söz konusu hareket açıklamada bulunarak, "oturuma katılmama durumunda da KYB ile ittifak yaptıkları suçlamasıyla karşı karşıya kalacaklarının" altını çizmiştir.³⁹

• Güvenlik

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Bağdat Büyükelçiliğinin resmî daveti üzerine, IKBY Peşmerge Bakanlığına bağlı özel bir heyet başkent Bağdat'a bir ziyaret gerçekleştirdi. Irak Savunma Bakanı Cuma İnad'ın da yer aldığı görüşmede, peşmergelerin ihtiyaçları konusunun ele alındığı kaydedildi.⁴⁰

• Ekonomi

IKBY Yatırımcılar Konseyi Başkanı Muhammed Şukri başkanlığındaki iş insanları heyeti Almanya'ya resmî ziyaret gerçekleştirdi. Almanya'nın Casel kentinde resmî temaslarda bulduklarını belirten Şukri, Almanya özel sektöründen şirket sahipleriyle IKBY'nin ekonomik altyapısını güçlendirmeyi gördüklerini ve Casel valisi ile taraflar arasındaki iş birliği ve ilişkileri geliştirmeyi ele aldıklarını bildirdi. Ayrıca Şukri, toplantılarda Almanya hükûmeti, özel sektörü ve yatırımcılar konseyi arasında ortak bir heyet kurulması kararının alındığını belirtti. Kurulacak ortak heyetin IKBY'nin öncelikli sektörleri ve ihtiyaçları üzerine çalışacağını söyleyen Şukri, özellikle tarım, sanayi ve altyapı alanlarında çalışma yapılacağını ifade etti.⁴¹

• Sağlık ve Sosyal Hayat

IKBY'de Nevruz kutlamaları kapsamında Erbil, Süleymaniye ve Duhok vilayetlerinde çeşitli etkinlikler düzenlendi. Erbil'de gerçekleşen törenlere IKBY Başbakanı Mesrur Barzani ve

37 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/23032022>

38 <https://www.tebaajansi.com/irak/cumhurbaskaninin-secilecegi-oturum-ertelendi-h292822.html>

39 <https://esta.krd/142359/>

40 <https://esta.krd/141429/>

41 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/76567-Kurdistan-Bolgesi-yatirimcilar-heyeti-Almanya-da>

Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Etnik ve Dinî Oluşumlardan Sorumlu Bölge Bakanı ve Irak Türkmen Cephesi (ITC) Yürütme Kurulu Üyesi Aydın Maruf, Türkiye ziyaretleri kapsamında Türkiye Dışişleri Bakan Yardımcısı Yavuz Selim Kiran ile görüştü. Görüşmede, Irak merkezî hükûmeti ve IKBY'deki son siyasi gelişmelerle Türkmenleri ilgilendiren konular ele alındı.⁴⁹

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkan Yardımcısı Heytem Haşim Muhtaroglu, Fetih Koalisyonu Selahaddin Milletvekili Mehdi Taki ile görüştü. Görüşmede, Selahattin vilayetinde Türkmen semtlerinde gerçekleştirilecek altyapı projeleri ve Türkmenlerin devlet dairelerindeki temsili konuları ele alındı. Görüşmeye Bedir Örgütü Tuzhurmatu Sorumlusu Atıf Neccar da katıldı.⁵⁰

Kerkük Vali Vekili Rakan Said el-Cuburi, Kerkük milletvekilleri ve hizmet daireleri müdürleriyle bir araya gelerek vilayetteki elektrik ve akaryakıt sıkıntılarını görüştü. Görüşmenin amacına ilişkin basın toplantısı yapan el-Cuburi, vilayette yaşanan hizmet sıkıntılarından merkezî hükûmeti sorumlu olduğunu ve vilayet genelinde kuponsuz dağıtılan yüksek oktanlı benzinin Kerkük'ten Irak'ın kuzeyine kaçırıldığını söyledi. El-Cuburi ayrıca, vilayetin yaşadığı sorunlara kalıcı çözümler bulmak için Başbakan Mustafa el-Kazîmi'yi Kerkük'ü ziyaret etmeye çağırısında bulundu.⁵¹

• Güvenlik

Irak Savunma Bakanlığında yapılan açıklamada, Musul vilayetinin Telafer ilçesine bağlı Zummar nahiyesinde terör örgütü IŞİD'e yönelik operasyon düzenlendiği belirtildi. Düzenlenen operasyona ilişkin yapılan açıklamada, Irak Terörle Mücadele Yasası'nın 4. maddesi kapsamında aranmakta olan Ebu Malik kod adlı bir teröristin yakalandığı açıklandı.⁵²

Irak güvenlik güçleri, terör örgütü IŞİD'in Kerkük'ün Dakuk ilçesinde güvenlik güçleri tarafından kurulan kontrol noktasına saldırı düzenlediğini açıkladı. Düzenlenen saldırıya ilişkin yapılan açıklamada, federal polis güçlerine ait bir kişinin hayatını kaybettiği ve başka bir kişinin de yaralandığı açıklandı.⁵³

Kerkük Operasyonlar Komutanlığından yapılan açıklamada, Kerkük'ün güneyinde yer alan Çay Vadisi ve Kor mevkinde varlık gösteren terör örgütü IŞİD'e yönelik operasyon düzenlendiği belirtildi. Operasyona ilişkin yapılan açıklamada, 25 IŞİD mensubu, 7 sığınak ve 37 mayın ve 41 adet hafif silahın ele geçirildiği açıklandı.⁵⁴

49 <https://twitter.com/yavuzselimkiran/status/1506664185983377419>

50 <https://www.facebook.com/profile.php?id=100063539928012>

51 <https://earthiq.news/archives/50483>

52 <https://almaalomah.me/2022/03/22/588598/>

53 <https://www.dijlah.tv/index.php?page=article&id=303261>

54 <https://www.turkmenelitv.com/haberler/turkmeneli/item/36673-kerkuk-teki-deas-operasyonunda-25-supheli-yakalandi.html>

Güvenlik kaynaklarından yapılan açıklamada, Kerkük'ün güneyinde yer alan Havice ilçesine bağlı Zap nahiyesinde bulunan terör örgütü IŞİD üyelerine yönelik operasyon düzenlendiği belirtildi. Operasyona ilişkin yapılan açıklamada, IŞİD'e mali ve lojistik destek sağladıkları tespit edilen IŞİD mensubu iki kadının yakalandığı açıklandı.⁵⁵

Erbil Asayiş Müdürlüğüne Bağlı Uyuşturucuyla Mücadele Birimi ekipleri tarafından Erbil'in merkezinde bulunan bir yerleşim yerine operasyon düzenledikleri belirtildi. Düzenlenen operasyona ilişkin yapılan açıklamada, uyuşturucu ticareti yapan iki kişinin tutuklandığı ve 378 gram Kristal ile 191 gram Grass türü uyuşturucu madde ve bir Kalaşnikof silahın ele geçirildiği açıklandı.⁵⁶

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak Türkmen Aşiretleri ve Ayan Meclisi Başkanı Feyzullah Sarıkahya başkanlığında bir heyet, Musul'daki Reşidiye Aşiretler Meclisini ziyaret etti. Sarıkahya, ziyaretin amacının, Türkmen bölgelerinde kurulan aşiretler arasındaki bağın güçlendirilmesi olduğunu açıkladı.⁵⁷

Türkmen Kardeşlik Ocağı Genel Merkezinde Bahar Bayramı kutlandı. Törende konuşma yapan Türkmen Kardeşlik Ocağı Genel Başkanı Faruk Abdullah Abdurrahman, Türkmene- li'nde, Türk Cumhuriyetlerinde yıllardan beri kutlanan "Yeni gün anlamına gelen Nevruz, baharın gelişini ve doğanın uyanışını simgeleyen dostluk, kardeşlik ve barış gibi evrensel değerlerin yoğun olarak yaşandığı birlik ve dayanışmanın güçlendiği özel günlerimizdir" ifadelerinde bulundu.⁵⁸

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan

Suudi Arabistan'ın Aramco yöneticisi Amin Nasır, Husilerin Suudi Arabistan'daki petrol tesislerine saldırılarındaki artışın, petrol piyasasının sıkıntılı olduğu bir dönemde küresel bir endişe yaratması gerektiğini ifade etti. Nasır'ın saldırıların türlerine ve artmasına vurgu yaptığı ve daha da artış göstermesi hâlinde petrol tedarikini etkileyebileceğini ifade ettiği belirtildi.⁵⁹ Aynı zamanda Riyad, küresel petrol tedarikinde herhangi bir aksaklık yaşanması durumunda Suudi Arabistan'ın sorumluluk kabul etmeyeceğini duyurdu.⁶⁰ 25 Mart tarihinde ise Saudi Aramco'nun Cidde'de bulunan depolama tesisinin saldırıya uğradığı açıklandı. Husiler tarafından İHA ve füze saldırısının sürdürüldüğü belirtildi.⁶¹

55 <http://www.turkmenelitvhaber.net/turkmeneli/item/24150-kerkuk-te-deas-mensubu-2-kisi-yakalandi.html>

56 <https://www.tebaajansi.com/m/irak/erbilde-operasyon-2-kisi-tutuklandi-h292626.html>

57 <https://www.facebook.com/Turkmenelitv1/videos/917469645587558>

58 <https://www.facebook.com/kardeslikocagi.genelmerkez/photos/pcb.1859167334274904/1859162937608677>

59 <https://www.reuters.com/business/energy/saudi-aramco-chief-says-houthi-attacks-should-be-global-concern-2022-03-21/>

60 <https://www.reuters.com/world/middle-east/saudi-arabia-says-it-will-not-bear-responsibility-oil-shortages-light-recent-2022-03-21/>

61 <https://www.reuters.com/world/middle-east/saudi-aramco-jeddah-storage-facility-hit-by-attack-source-2022-03-25/>

Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı Faysal bin Farhan ve Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu arasında bir görüşme gerçekleşti. Görüşmenin yapıcı bir çerçevede gerçekleştiği, ikili ilişkileri geliştirmenin yollarının gözden geçirildiği belirtildi. İslamabad'da gerçekleşen İslam İşbirliği Teşkilatı toplantısı kapsamında görüşen iki bakanın görüşmenin hedef odaklı ve verimli geçtiğini, ilişkileri normalleştirmek için yardımcı olduğunu ifade ettiği aktarıldı.⁶²

Meksika Dışişleri Bakanı Marcelo Ebrard ve Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı Faysal bin Farhan arasında ikili ekonomik ilişkileri geliştirmek için bir anlaşma imzalandı. İki bakanın turizm ve yenilik alanında yatırım yapmak üzerine görüştüğü ifade edildi. İki tarafın da Ukrayna'da barışçıl bir çözümün bulunması gerektiğini vurguladığı belirtildi. İki petrol üreten ülkenin bakanları olarak Ebrard ve Faysal bin Farhan, enerji ücretlerinin kriz sırasında sabit tutulmasının önemi üzerine de görüştü.⁶³

İran Dışişleri Bakanı Hüseyin Amir Abdullahiyan, Suudi Arabistan'ın ikili ilişkileri kurma bağlamında çelişen ifadeler kullandığını belirtti. İran'ın Suudi Arabistan ile ikili ilişkiler kurulmasını memnuniyetle karşıladığı ancak Riyad'dan karışık sinyaller geldiğini ifade eden Abdullahiyan, Suudilerden daha fazla bölge çıkarına hareket etmelerini beklediklerini vurguladı.⁶⁴

Yedi kez Formula 1 dünya şampiyonu olan Lewis Hamilton, Suudi Arabistan'da daha fazla değişim olması için çağrıda bulundu. Ülkedeki toplu idamlardan dolayı şok olduğunu ifade eden Hamilton, idam cezası alan bir gencin yolladığı mektuptan da bahsetti. Suudi Arabistan'ın bu ay içerisinde 81 kişiyi idam ettiği, aralarından birinin 14 yaşında işlediği suçlardan dolayı 19 yaşında idam cezası aldığı ifade edildi. Hamilton'ın bu davayı kastederek 14 yaşında kimse'nin ne yaptığının farkında olmadığını ifade ettiği belirtildi. Suudi Arabistan'ın ise bu konuda herhangi bir yorum yapmadığı aktarıldı. Hamilton'ın Aralık 2021'de de Suudi Arabistan'da yarışma konusunda rahat hissetmediğini ancak nerede yarışacaklarına karar veremediklerini ifade ettiği, gittikleri yerde ise ellerinden geleni yapmaları gerektiğini vurguladığı belirtildi. Hamilton, ülkede değişiklik yapılmasından gücü elinde tutanların sorumlu olduğunu, daha çok değişiklik olması gerektiğini de ifade etti. Yarış organizatörleri tarafından yapılan soru-cevap oturumunda Suudi Arabistan Spor Bakanı Prens Abdülaziz bin Türki Al-Faysal'ın ülkenin doğru yönde ilerlediğini ifade ettiği belirtildi. Bakan, daha yapacak çok şey olduğunu ancak Formula 1 gibi etkinliklerin ülkenin daha kapsayıcı, çeşitli ve eşit bir topluma sahip olmasına yardımcı olduğunu belirtti. McLaren sürücüsü Daniel Ricciardo ise Suudi Arabistan'a gelerek ülkede değişim yaratma ve olumlu bir etkiye sahip olma şansları olabileceğini söyledi. Bazı Avrupalı milletvekillerinin Formula Bir'i çifte standart ile suçladığı, Rusya'daki yarış iptal edilirken Körfez ülkelerinde yarışların devam ettiği ifade edildi.⁶⁵

62 <https://www.middleeastmonitor.com/20220323-saudi-arabia-turkey-discuss-normalising-relations/>

63 <https://www.reuters.com/world/mexico-saudi-arabia-agree-strengthen-economic-ties-2022-03-23/>

64 <https://www.reuters.com/world/middle-east/irans-foreign-minister-says-riyadh-sending-mixed-messages-normalisation-2022-03-24/>

65 <https://www.reuters.com/lifestyle/sports/hamilton-wants-see-more-change-saudi-arabia-2022-03-25/>

Suudi Arabistan Spor Bakanı Prens Abdülaziz bin Türki Al Faysal, ülkenin MotoGP etkinliğine de ev sahipliği yapmak istediğini duyurdu. Bakan, Formula 1 ile ilgili soru-cevap oturumunda çoktan bölgedeki motor sporlarıyla ilgili etkinliklere ev sahipliği yaptıklarını, üç FIA Dünya Şampiyonası etkinliğinin krallıkta gerçekleştiğini ayrıca bu yılki yarış bileti satışlarının yüksek düzeyde olduğunu, uluslararası fanlardan da büyük talep alındığını ifade etti.⁶⁶

Lübnan Başbakanı Necib Mikati'nin Suudi Arabistan ve diğer Körfez ülkelerinin güvenliğini ve istikrarını etkileyecek Lübnan kaynaklı hareketlerin durdurulması gerektiğini ifade etmesi üzerine Suudi Arabistan Dışişleri Bakanlığı, bu olumlu ifadeleri memnuniyetle karşıladıklarını belirtti.⁶⁷

Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı Prens Faysal bin Farhan da Doha Forumu'na katılım gösterdi. Faysal bin Farhan, koronavirüs pandemisinin uluslararası girişimlerin önemini gösterdiğini; iklim, ekonomi veya pandemi gibi mücadelelerin tek başına halledilemeyeceğini ifade etti. Ukrayna krizi hakkında ise diyalogun öncelik olması gerektiğini ifade eden Faysal bin Farhan, böylece siyasi çözüme ulaşılarak sivillerin acı çekmesinin önlenmesi gerektiğini belirtti. Faysal bin Farhan'ın Ürdün, Irak, Katar ve Umman mevkidaşları ile de görüştüğü ifade edildi.⁶⁸

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

Mısır, İsrail ve BAE liderleri Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin ekonomik etkisi ve İran'ın bölgede artan etkisi üzerine konuşmak için bir araya geldi. Mısır Devlet Başkanı Abdülfettah el-Sisi tarafından Abu Dabi Veliht Prensi Şeyh Muhammed bin Zayid Al-Nahyan ve İsrail Başbakanı Naftali Bennett'in ağırlandığı belirtildi. Görüşmede enerji piyasasının istikrarı ve gıda güvenliği üzerine konuşulduğu ifade edildi. Sisi ve Şeyh Muhammed'in Mısır'a ekonomik destek ve yatırım hakkında da görüştükleri belirtildi.⁶⁹ Sisi ve Muhammed bin Zayid arasında gerçekleşen görüşmede iş birliğini her alanda artırma üzerine konuşulduğu ifade edildi. İki liderin bölgesel ve uluslararası gelişmeleri, ortak çıkar alanlarını değerlendirdiği de belirtildi. Muhammed bin Zayid, Mısır'ın Arap güvenliğinin en önemli parçalarından biri olduğunu ifade etti.⁷⁰

BAE Dışişleri Bakanı Şeyh Abdullah bin Zayid ve Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu arasında bir görüşme gerçekleşti. Görüşmede ortak iş birliği sürecinin gelişimi, ilişkilerin geliştirilmesinin yolları üzerine konuşulduğu ifade edildi. Şeyh Abdullah'ın BAE'nin Türkiye ile ilişkileri ve iş birliğini geliştirme konusunda istekli olduğu belirtildi. Tarafların Cumhur-

66 <https://www.reuters.com/lifestyle/sports/saudi-arabia-keen-host-future-motogp-race-2022-03-22/>

67 <https://www.reuters.com/world/middle-east/saudi-arabia-welcomes-positive-points-lebanese-pm-statement-2022-03-22/>

68 <https://www.arabnews.com/node/2050951/saudi-arabia>

69 <https://www.reuters.com/world/middle-east/egypt-uae-israel-discuss-energy-market-stability-egypt-summit-2022-03-22/>

70 <https://www.wam.ae/en/details/1395303032011>

başkanı Erdoğan'ın BAE ziyaretini ve imzalanan anlaşmaları da gözden geçirdiği ifade edildi. Bakanların Ukrayna krizi de dâhil olmak üzere bölgesel ve uluslararası gelişmeler hakkında fikir alışverişinde bulunduğu da açıklandı.⁷¹

BAE Dışişleri Bakanı Abdullah bin Zayid, Japonya Dışişleri Bakanı Yoshimasa Hayashi ile bir görüşme gerçekleştirdi. Görüşmede iki ülke arasındaki stratejik ilişkilerin, iş birliğini çeşitli alanlarda geliştirmenin yollarının konuşulduğu ifade edildi. Bölgedeki durumun, ortak çıkar alanlarının, Ukrayna-Rusya krizi başta olmak üzere bölgesel ve uluslararası gelişmelerin değerlendirildiği de aktarıldı. İki bakanın uluslararası enerji piyasasının istikrarının ve dengesinin korunması üzerine görüştüğü de belirtildi.⁷² Hayashi, BAE'nin özellikle enerji güvenliği alanında Japonya için stratejik önemi olan bir ülke olduğunu ifade etti. İki ülke arasındaki enerji iş birliğinin güçlenmesi gerektiğini ifade eden Hayashi, son yıllarda yenilenebilir enerji, hidrojen ve amonyak, bilim ve teknoloji, eğitim, altyapı ve uzay gibi alanlarda da iki ülkenin gelişme kaydettiğini belirtti.⁷³

BAE Dışişleri Bakanı Abdullah bin Zayid, Almanya Şansölye Yardımcısı ve Ekonomi ve İklimi Koruma Bakanı Dr. Robert Habeck ile Expo 2020 Dubai'de bir araya geldi. Görüşmede ikili ilişkilerin ve her alanda, özellikle ekonomi, ticaret, yatırım ve enerjide iş birliğinin güçlendirilmesi üzerinde durulduğu belirtildi. Tarafların ortak çıkar alanları, enerji ve gıda piyasasının istikrarı, Ukrayna başta olmak üzere bölgesel ve uluslararası gelişmeler üzerine de konuştuğu ifade edildi.⁷⁴

• Katar

Katar ve Almanya, LNG tedariki için uzun dönemli enerji ortaklığı sağlanması bağlamında bir anlaşma imzaladı. Anlaşmanın, Almanya'nın LNG kaynaklarını çeşitlendirmesine ve Rusya'ya enerji konusunda daha az bağımlı olmasına katkı sağlayacağı ifade edildi. Anlaşma, Katar Enerji İşleri Bakanı ve QatarEnergy CEO'su Saad Al-Kaabi ve Almanya Ekonomi Bakanı Robert Habeck arasında gerçekleşen görüşmenin ardından gerçekleştirildi. Robert Habeck, Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamad Al Thani ile de bir görüşme gerçekleştirdi. Görüşme sırasında iki ülke arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi ve özellikle enerji alanında bunun sağlanması üzerinde duruldu.⁷⁵

26-27 Mart 2022 tarihleri arasında olan Doha Forumu'nun açılışı Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamad Al Thani'nin tarafından gerçekleştirildi. Şeyh Temim, konuşması sırasında adalet, İslamofobi ile mücadele, Filistinliler, Suriyeli ve Afgan sivillere yardım gibi konulara değindi. Katar Emiri, Katar'ın küresel krizlerdeki arabuluculuk rolüne de dikkat çekerek Doha Foru-

71 <https://www.wam.ae/en/details/1395303031975>

72 <https://www.wam.ae/en/details/1395303031841>

73 <https://www.wam.ae/en/details/1395303031897>

74 <https://www.wam.ae/en/details/1395303032268>

75 <https://www.dohanews.co/qatar-seals-a-gas-deal-with-germany-as-russian-invasion-of-ukraine-continues/>

mu'nun çözüm üretmek için faydalı olmasını umduğunu belirtti. "Yeni Dönem İçin Dönüşüm" temalı forumda jeopolitik ittifaklar ve uluslararası ilişkiler, finansal sistem ve ekonomik gelişim, savunma, siber güvenlik, gıda güvenliği, sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği konularına odaklanıldığı ifade edildi.⁷⁶

Katar'ın Hartum Büyükelçisi Abdürrahman bin Ali Al Kubaisi ve Egemenlik Konseyi üyesi Shams El-Din Kabbashi arasında gerçekleşen görüşmede Katar'ın Sudan'ın geçiş sürecinde başarısına katkıda bulunmak istediği ifade edildi. İki yetkilinin diyalog yoluyla ulusal bir uzlaşya varılmasının önemini vurguladığı, Katar ve Sudan ilişkilerini gözden geçirdiği belirtildi.⁷⁷

Doha'daki Çad heyeti, Katar'ı oy birliğiyle arabulucu olarak seçtiği duyurdu. Katar, Çad tarafları arasında 13 Mart'tan beri müzakerelere ev sahipliği yapmaktaydı. Katar'ın heyetlerin teklifini kabul ettiği, müzakerelerin de devam edeceği ifade edildi. Katar'ın Çad heyetlerine bir siyasi çözüme ulaşılması bağlamında bir teklif sunduğu ancak henüz cevap gelmediği belirtildi.⁷⁸

• Kuveyt

Kuveyt Enerji Bakanı Dr. Muhammed Al-Fares ve Suudi Arabistan Enerji Bakanı Prens Abdülaziz bin Selman'ın ortak Dorra deniz gaz sahası gelişim planını tamamladığı, projenin günlük 84.000 varil gaz sağlama kapasitesine sahip olabileceği belirtildi. Gelişim planının iki bakan arasında imzalandığı, çevre dostu metotların kullanılacağı ifade edildi. Gaz gelirlerinin iki ülke arasında paylaşılacağı, Dorra'nın Kuveyt-Suudi Arabistan tarafsız bölgesinde yer aldığı belirtildi.⁷⁹

Kuveyt Maliye Bakanı Abdülvahab Al-Rushaid, hükûmetin sürdürülebilir finansal çözümler bulmaya istekli olduğunu ancak bunun için yasama ve yürütme organlarının iş birliği yapması gerektiğini ifade etti. Kuwait Credit Bank açılışında konuşan bakan, petrol fiyatlarının dalgalandığı ve yerleşimlerin taleplerinin attığı bir dönemde teknik çözümlerin iyice düşünülmesi gerektiğini belirtti.⁸⁰

Kuveyt Dışişleri Bakanı Şeyh Dr. Ahmed Nasır Al-Muhammed Al-Sabah, Ukrayna Dışişleri Bakanı Dmytro Kuleba ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirdi. Görüşmede krizle ilgili son gelişmelerin ele alındığı belirtildi. Şeyh Dr. Ahmed Nasır, uluslararası hukuk ve BM Anlaşması uyarınca Kuveyt'in Ukrayna'nın egemenliğine, bağımsızlığına ve toprak bütünlüğüne saygı duyulması çağrısında bulunduğunu ifade etti. Kuveytli bakan, ateşkesin sağlanması gerektiğini, barışçıl bir çözüm için gerginliğin düşürülmesinin önemli olduğunu belirtti.⁸¹

76 <https://www.dohanews.co/ukraines-president-zelenskyy-makes-surprise-appearance-at-doha-forum-2022/>

77 <https://www.dohanews.co/qatar-renews-its-support-of-sudans-transitional-period/>

78 <https://www.dohanews.co/chadian-delegations-in-doha-agree-to-name-qatar-as-mediator/>

79 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3031530&Language=en>

80 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3031498&Language=en>

81 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3032011&Language=en>

Kuveyt Dışişleri Bakanı Şeyh Dr. Ahmed Nasır, başbakanı temsilen katıldığı Doha Forumu'nda Katar Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Şeyh Muhammed bin Abdürrahman Al Thani ile bir araya geldi. Görüşmede iki ülke arasındaki köklü ilişkilerin, çeşitli alanlarda iş birliğini geliştirme yollarının, bölgesel ve uluslararası gelişmelerin ele alındığı belirtildi.⁸²

• Umman

Umman Sultanı Heysem bin Tarık, BAE Ulusal Güvenlik Danışmanı Şeyh Tahnun bin Zayid Al Nahyan'ı makamında ağırladı. Görüşmede tarafların iki ülke arasındaki tarihî ve köklü ilişkileri değerlendirdiği, iş birliğini ve koordinasyonu güçlendirmenin yolları üzerine konuştuğu belirtildi.⁸³

Umman Dışişleri Bakanı Sayyid Badr bin Hamad Al Busaidi, Hindistan'a bir ziyaret gerçekleştirdi. Ziyaret sırasında Sayyid Badr, Hindistan Dışişleri Bakanı Dr. S.Jaishankar ile görüştü ve taraflar mutabakat zaptı imzalandı. Hindistanlı bakan, görüşme sırasında siyaset, ekonomi, savunma, enerji, uzay gibi alanlarda gelişen iş birliği üzerine konuştuklarını ifade etti. Tarafların bilim ve teknoloji iş birliğini geliştirmeye yönelik bir anlaşma imzaladığı, deniz güvenliği ve bölgedeki güvenlik için de iş birliklerini arttıracakları aktarıldı. İki bakanın Körfez, Yemen ve Ukrayna konusunda da fikir alışverişinde bulunduğu ifade edildi.⁸⁴

Umman Sultanı Heysem bin Tarık ve İngiltere Başbakanı Boris Johnson arasında bir telefon görüşmesi gerçekleşti. Görüşmede bölgesel ve uluslararası gelişmeler hakkında fikir alışverişinde bulunulduğu ifade edildi. İki ülke arasındaki güçlü ilişkilere, her alanda ilişkilerin ve iş birliğinin güçlendirilmesi ve gelişmesi üzerinde de durulduğu belirtildi.⁸⁵

Umman Dışişleri Bakanı Sayyid Badr Hamad Al Busaidi, Katar'da gerçekleşen "Yeni Dönem İçin Dönüşüm" başlıklı Doha Forumu'na katılım gösterdi. Sayyid Badr'in beraberindeki heyetle forumun yanı sıra ikili görüşmeler de gerçekleştirdiği ifade edildi.⁸⁶

Sultan Heysem bin Tarık, yayımladığı kararnameyle Umman'daki serbest bölgeleri genişleteceklerini, bunun ekonominin gelişmesine katkı sağlayacağını ve daha çok yabancı yatırım çekebileceklerini duyurdu. Muskat, Salalah, Sohar ve Duqm bölgelerindeki serbest bölgelerin devlet gelirini çeşitlendirmeye ve ticaret ortaklarını arttırmaya yardımcı olacağı ifade edildi. Serbest bölgelerin Umman'ın küresel finansal standartlara ulaşması için önemli bir adım olduğu uzmanlar tarafından belirtildi.⁸⁷

82 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3032152&Language=en>

83 <https://www.wam.ae/en/details/1395303033102>

84 <https://timesofoman.com/article/114713-oman-and-india-sign-mou-during-foreign-ministers-visit>

85 <https://timesofoman.com/article/114662-his-majesty-speaks-to-uk-pm-boris-johnson-on-phone>

86 <https://timesofoman.com/article/114813-oman-participates-in-20th-edition-of-doha-forum>

87 <https://timesofoman.com/article/114828-oman-turns-to-free-zones-to-attract-foreign-investors>

• Bahreyn

Bahreyn-Katar geçiş yolunun Körfez İşbirliği Konseyinin ekonomik gelişimini sağlamak ve iki ülke arasındaki ilişkileri güçlendirmek için en önemli stratejik ve gelişim projelerinden olduğu ve Bahreyn'in bu projeyi iki ülkeye de fayda sağlayacağı için desteklediği belirtildi. Söz konusu proje için 2005 yılında mutabakat zaptı imzalandığı, ortak bir kurum kurulduğu ifade edildi. Bahreyn'in tüm toplantılara katılım gösterdiği, bu projenin gerçekleşmesi için de isteğini sürdürdüğü belirtildi. Bu bağlamda Bahreyn Dışişleri Bakanlığı tarafından Katar Dışişleri Bakanlığına 11 Ocak 2021 ve 22 Şubat 2021 tarihlerinde ikili görüşmelere başlamak için davetiye gönderildiği ifade edildi. Bahreyn'in tekrardan Katar'ı davet ettiği, Al Ula Anlaşması uyarınca iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişmesinin önemli olduğu belirtildi.⁸⁸

Bahreyn Dışişleri Bakanı Dr. Abdüllatif bin Raşid Al Zayani, ABD Kongresinden bir heyeti makamında ağırladı. Görüşmede iki ülke arasındaki tarihi ilişkilerin ve stratejik ortaklığın üzerine konuşulduğu, her alanda ilişkilerin geliştiği ve iş birliğinin artırılmasının hedeflendiği belirtildi. Görüşmede bölgesel ve uluslararası gelişmelerin de değerlendirildiği ifade edildi.⁸⁹ ABD'den gelen heyetin Bahreyn Adalet Bakanı Şeyh Halid bin Ali Al Halife ile de bir görüşme gerçekleştirdiği, görüşmede yargı ve yasa alanında ikili iş birliği üzerine konuşulduğu belirtildi.⁹⁰

Bahreyn Dışişleri Bakanı Dr. Abdüllatif bin Raşid Al Zayani, Orta Afrika Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Sylvie Baipo ile bir görüşme gerçekleştirdi. Taraflar iki ülke arasında diplomatik ilişkilerin kurulmasına dair ortak bir bildiri imzaladı. İki bakanın ülkelerin çıkarına hizmet edecek şekilde çeşitli alanlarda ikili iş birliğini geliştirmenin yolları üzerine görüştüğü ifade edildi.⁹¹

• Yemen

BM Yemen Özel Temsilcisi Hans Grundberg'in Ramazan ayında Yemen'de ateşkes ilan edilmesi ihtimalini görüştüklerini açıklamasının ardından Husiler, BM'nin bu çağrısının olumlu bir adım olduğunu ifade etti. Husilerin sözcüsü Muhammed Abdussalam'ın insani bir ateşkesin sağlanmasının gerçekten olumlu bir adım olduğunu söylediği belirtildi.⁹² Ayrıca Grundberg'in Ürdün'ün başkenti Amman'da Yemenli taraflarla gerçekleştirdiği görüşmeler kapsamında çok taraflı sürecin hayata geçirilmesi için Güney Ulusal Koalisyonu temsilcileri ile bir araya geldiği duyuruldu.⁹³

88 <https://www.bna.bh/en/BahrainaffirmskeennesstocontineworkkoncausewaywithQatar.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDk9t5NFPz80jfKeTLHu1Pz0%3d>

89 <https://www.bna.bh/en/ForeignMinisterreceivesdelegationofUSCongressemployees.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDjHP7pRmtbmBAF1fWY4lk08%3d>

90 <https://www.bna.bh/en/JusticeMinisterreceivesUSCongressdelegation.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDowlyLyu5b6vBHCaYdxbh2s%3d>

91 <https://www.bna.bh/en/ForeignMinisterMinisterofForeignAffairsofCentralAfricanRepublicsignjointstatement.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDiZNEQjGG88kfiBH2vrrjk0%3d>

92 <https://www.reuters.com/world/middle-east/yemen-houthis-say-un-calls-truce-ramadan-a-positive-step-spokesman-2022-03-21/>

93 <https://yeniyeemen.net/tr/p-223738>

Yemen Ordusunun üst düzey yetkililerinden Tuğgeneral Thabet Gawas'ın bir arabaya yerleştirilen bomba ile öldürüldüğü duyuruldu. Savunma Bakanlığı tarafından saldırının Aden'de terörist unsurlar tarafından gerçekleştirildiği belirtildi. Saldırıyı henüz kimsenin üstlenmediği ifade edildi. Gawas'ın Husi hareketine karşı savaştığı ve operasyonlarda yer aldığı da belirtildi.⁹⁴

Husilerin patlayıcı yüklü İHA'lar ve füzelerle Suudi Arabistan'ın güney bölgelerini hedef aldığı, su ve elektrik santrallerinin ise vurulduğu belirtildi. Olayın ardından ise Husilerin ordu sözcüsü Yahya Sarea'nın Twitter'dan Suudi Arabistan'da daha geniş ve derin bir operasyonun detaylarını paylaşıyor olacağını ifade etti.⁹⁵ Sarea'nın Cidde'de Aramco'nun tesislerini füzelerle hedef aldıklarını, Ras Tanura ve Rabigh rafinerilerine de İHA ile saldırdıklarını duyurdu. Sarea, Riyad'daki önemli tesisleri de hedef aldıklarını ifade etti.⁹⁶

Yemen Birleşmiş Milletler Daimî Temsilcisi Büyükelçi Abdullah El Sadi, Arap Birliği ve BM iş birliğinin ele alındığı Güvenlik Konseyi toplantısında yaptığı konuşmada BMGK üyelerinin Arap meselelerinde birleştirici tutumunun önemine vurgu yaparak veto hakkının sınırlandırılması çağrısında bulundu. El Sadi'nin özellikle BMGK daimî üyelerinin tutumunun Arap ülkelerinin krizlerine ilişkin endişelerini yansıttığını vurguladığı belirtildi.⁹⁷

■ KUZAY AFRİKA GÜNDEMİ

• Mısır

Mısır Cumhurbaşkanı Abdülfettah Sisi, Şarm El-Şeyh şehrinde İsrail Başbakanı Naftali Bennett ve Abu Dabi Prensi Şeyh Muhammed bin Zayid ile bir araya gelmiştir. Mısır Cumhurbaşkanlığından yapılan açıklamada üç liderin enerji, pazar istikrarı ve gıda güvenliği gibi konuları görüştüğü aktarılmıştır. Sisi ayrıca münhasıran Bennett ve Nehyan ile ikili görüşmeler de gerçekleştirmiştir.⁹⁸

Mısır Dışişleri Bakanlığı, Rusya ve Ukrayna arasındaki savaş ile ilgili olarak ilk defa yaptığı açıklamada diyaloga, diplomatik çözümlere, uluslararası güvenlik ve istikrarı sağlayacak politik çözümleri hızlandıracak çabalara öncelik verilmesi gerektiğini belirtmiştir.⁹⁹ Mısır Finans Bakanı Muhammed Maait, Mısır'ın ekonomik ve finansal istikrarı sürdürmeyi planlayan ve kapsamlı yapısal reformları teşvik eden yeni bir program için IMF ile görüşmeye başladığını duyurmuştur.¹⁰⁰

94 <https://www.reuters.com/world/middle-east/senior-yemeni-military-leader-killed-explosion-aden-sources-2022-03-23/>

95 <https://www.reuters.com/world/middle-east/houthis-military-spokesman-announce-wide-operation-deep-saudi-arabia-tweet-2022-03-25/>

96 <https://www.reuters.com/world/middle-east/yemens-houthis-attacked-aramco-facilities-ras-tanura-rabigh-refineries-spokesman-2022-03-25/>

97 <https://yeniyeemen.net/tr/p-223743>

98 <https://www.aljazeera.com/news/2022/3/22/egypt-uae-israel-address-energy-and-food-stability-at-summit>

99 <https://www.al-monitor.com/originals/2022/03/egypt-charts-middle-diplomatic-course-ukraine-war>

100 <https://www.arabnews.com/node/2051451/business-economy>

Mısır Tedarik Bakanı Ali Moselhy, ülkesinin Ukrayna ve Rusya arasında cereyan eden savaşın dolayı tahıl ithalatını garantiye almak için Arjantin, Fransa, Hindistan ve ABD ile görüşme hâlinde olduğunu açıklamıştır. Moselhy, şu anda acil bir ihtiyaçlarının olmadığını fakat bütün bir yıl planlamasını yaptıkları için bütün olasılıklara açık olduklarını ve alternatif planlar hazırladıklarını vurgulamıştır.¹⁰¹

Uluslararası Af Örgütü, Mısır Cumhurbaşkanı Sisi'ye 21 Mayıs 2021'den bu yana gözaltında tutulan Mısırlı gazeteci Ganim'in serbest bırakılması çağrısında bulunmuştur. Uluslararası Af Örgütü resmî Twitter hesabından yaptığı yazılı paylaşımında, "haksız yere yaklaşık 300 gündür parmaklıklar arkasında tutulan" gazeteci Tevfik Ganim'in serbest bırakılması çağrısında bulunulmuştur. Mısır yargısı, 19 Mart'ta görülen mahkemede Ganim'in gözaltı süresinin soruşturma kapsamında 45 gün daha uzatılması kararı almıştı. Güvenlik güçleri, 66 yaşındaki Tevfik Ganim'in Kahire'deki evine 21 Mayıs 2021'de baskın düzenlemiş, herhangi bir tutuklama veya arama emri olmaksızın kendisini gözaltına almıştı. Ganim'in telefonu ve bilgisayarına da el konmuştu.¹⁰²

• Libya

Libya Dışişleri Bakanı el-Menguş, Katar'ın başkenti Doha'da düzenlenen Doha Forumu'nun "Economies of War" oturumunda, Libya'daki mevcut siyasi duruma ilişkin açıklamalarda bulunmuştur. El-Menguş, Libya'nın siyaset ve güvenlik anlamında önemli mesafeler katetmesine rağmen ekonomik olarak sıkıntı yaşadığını belirterek, "Libya'daki krizin sorumlularından ve bir parçası olanlardan hesap sorulmalı ve bu sorumluluğu sadece hükümet değil Libyalılar da üstlenmeli" şeklinde konuşmuştur. Bakan el-Menguş, Libya Merkez Bankası, Ulusal Petrol Şirketi ve bazı bakanlıkların içinde kriz olduğunu dile getirerek, "Ne yazık ki hükümet bu krizi güç yoluyla çözemez. Ulusal Birlik Hükümeti bu krizi çözmenin tek yolunun diyalog olduğunu biliyor" ifadelerini kullanmıştır.¹⁰³

Çeşitli temaslarda bulunmak üzere Ankarayı ziyaret eden ABD'nin Libya Büyükelçisi ve Özel Temsilcisi Richard Norland, Libya'ya ilişkin güncel durumu Anadolu Ajansına verdiği yazılı röportajda değerlendirmiştir. Norland, Türkiye'yi ziyaretine ilişkin, "Türkiye'nin Libya konusundaki önemli rolü göz önünde bulundurulduğunda, Türk mevkidaşlarımla yaptığım istişarelere büyük değer veriyorum" ifadesini kullanmıştır. Görüş alışverişinde bulunmak için bu dönemin çok uygun bir zaman olduğuna dikkati çeken Norland, "Libya, seçimlere doğru ilerlemek için mücadele verirken içeride kutuplaştı ve Rusya'nın Ukrayna'yı acımasızca işgali bölgede dalga etkisi oluşturdu. Bu, Türkiye gibi müttefiklerle istişare etmek için uygun bir zaman. Geçen hafta Kahire'deki görüşmelerimde olduğu gibi bu görüşmeler Libya

101 <https://www.reuters.com/business/egypt-talks-with-argentina-india-us-wheat-imports-2022-03-24/>

102 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/uluslararasi-af-orgutunden-sisi-ye-misirli-gazeteci-ganim-in-serbest-birakilmasi-cagrisi/2541658>

103 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-disisleri-bakani-el-mengus-ulkedeki-krizin-sorumlularindan-hesap-sorulmal/2546917>

konusuna yaklaşımımız hakkında bilgilendirmeye çok yardımcı oluyor” değerlendirmesinde bulunmuştur.¹⁰⁴

Uluslararası Kızılhaç Komitesi, Libya’daki istikrarsızlık ortamının, ülkenin iklim değişikliği riskleriyle mücadele kapasitesini zayıflattığını belirtmiştir. ICRC’den yapılan yazılı açıklamada, “Libya, diğer ülkelere göre iklim değişikliğinden daha fazla etkileniyor ve dünyada iklim değişikliği riskleriyle mücadeleye en hazırlıksız ülkeler arasında yerini alıyor” denilmiştir. Açıklamada, Libya’daki mevcut durumun, ülkenin iklim değişiklikleri riskleriyle mücadele gücünü zayıflattığı, nitekim bu risklerin tarım üzerindeki olumsuz etkilerinin giderek büyümesinin muhtemel olduğu ifade edilmiştir.¹⁰⁵

• Tunus

Tunus Hükûmeti, IMF ile görüşmeler gerçekleştirmiştir. Cumhurbaşkanı Kays Said yaptığı açıklamada önerilen çözümlerin insanların taleplerini karşılaması ve devletin sosyal rolünü zedelememesi gerektiğini belirtmiştir. Görüşmelerle ilgili Tunus tarafından ayrıntılı bir açıklama gelmemiştir. Öte yandan ABD’nin önemli banklarından Morgan Stanley Bank, Tunus’un şayet IMF ile hızlı bir anlaşmaya varmaz ve harcamalarını düşürmezse gelecek sene büyük ihtimalle bir krizle yüzleşmek zorunda kalacağını belirtmiştir. Bankadan yapılan açıklamada ayrıca Tunus’taki ekonomik ve finansal durum kötü gitmeye devam ederse Tunus’un IMF’ye borcunu ödemesinin mümkün olmayacağını belirtmiştir. Ayrıca kredi derecelendirme kurumu Fitch de Tunus’un notunu (B-)’den (CCC)’ye düşürmüştür. Fitch, Tunus’un bu sene gayrisafi yurt içi hasılasındaki bütçe açığının ülkenin borcunun gayrisafi yurt içi hasılasına oranını %84’e çıkaracağını tahmin etmektedir. Tunus Genel İşçi Sendikası (UGTT) ise yaptığı açıklamada, hükûmetin, IMF ile anlaşmada özellikle sübvansiyonları kaldırma, maaşları ve işe alımları dondurma konusundaki reformları kabul etmediklerini belirtmiştir. UGTT’nin, IMF ile anlaşma konusunda daha sıkı tedbirler alacağı öngörülmektedir.^{106 107 108}

• Cezayir

ABD Dışişleri Bakanlığı yaptığı açıklamada, Dışişleri Bakanı Antony Blinken’in bölgesel gelişmeleri ve Ukrayna-Rusya arasındaki savaşı görüşmek üzere Cezayir, Fas, İsrail ve Batı Şeria’ya bir ziyaret gerçekleştireceğini duyurmuştur. Açıklamada 26-30 Mart tarihleri arasında gerçekleşecek ziyaretin İsrail’den başlayıp Cezayir’de sona ereceği bildirilmiştir.¹⁰⁹

104 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abdnin-libya-buyukelcisi-norland-turkiye-gibi-muttefiklerle-istisare-etmek-icin-uygun-bir-zaman/2546411>

105 <https://www.aa.com.tr/tr/cevre/kizilhac-libyadaki-istikrarsizlik-ulkenin-iklim-degisikligiyle-mucadelesini-zora-sokuyor/2541600>

106 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-03-26/tunisia-meets-with-imf-as-crunch-time-looms-for-economy>

107 <https://www.middleeastmonitor.com/20220322-tunisia-may-not-be-able-to-repay-imf-says-us-bank/>

108 <https://www.zawya.com/en/economy/north-africa/tunisia-powerful-ugtt-union-tells-imf-it-rejects-reform-proposals-tuiyw2b>

109 <https://www.aljazeera.com/news/2022/3/24/blinken-to-visit-israel-west-bank-morocco-and-algeria>

Cezayir Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Muhammed Arkab, Kalyon Enerji Grubu Başkanı ile enerji alanında iş birliğini geliştirmeyi görüşmek üzere bir araya gelmiştir. Cezayir Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığından yapılan açıklamada, Cezayir’de gerçekleşen görüşmeye Türkiye’nin Cezayir Büyükelçisi Mahinur Özdemir Göktaş’ın da katıldığı aktarılmıştır. Görüşmenin ardından Cezayirli bakan yaptığı açıklamada, ülkesinin Türkiye ile ortak çıkar kapsamında iş birliğini genişletmeye hazır olduğunu belirtmiştir.¹¹⁰

• Fas

Fas’ın Madrid Büyükelçisi Karima Benyaich, İspanya’nın, Fas’ın Batı Sahra üzerindeki özerkliğe dayalı egemenlik tasarısını desteklediğini açıklamasının ardından görev yeri olan Madrid’e geri dönmüştür. Benyaich geçtiğimiz yılın mayıs ayında Fas ve İspanya arasındaki anlaşmazlık nedeniyle Fas’a çağırılmıştı.¹¹¹

İsrail Ordusu Sözcüsü Avichay Adraee sosyal medyadan yaptığı açıklamada, Fas ve İsrail’in askerî iş birliği alanında mutabakat zaptı imzaladığını duyurmuştur. Mutabakat zaptının askerî tatbikatlarda iş birliği, istihbarat ve askerî eğitim gibi alanları kapsadığı aktarılmıştır.¹¹²

Fas Kraliyet Silahlı Kuvvetleri Genelkurmay Başkanlığı yaptığı açıklamada ülkenin doğusunda Cezayir sınırı yakınlarında Errachidia bölgesinde Fransa ile ortak hava ve kara tatbikatı düzenlediklerini açıklamıştır. Chergui 2022 adı verilen tatbikatın 1-25 Mart tarihleri arasında gerçekleştiği ve Fas Kraliyet Silahlı Kuvvetleri ve Fransa Ordusu arasında teknik ve operasyonel ortaklık kapasitesini geliştirmek amacı güttüğü açıklanmıştır.¹¹³

110 <https://www.middleeastmonitor.com/20220324-algeria-turkey-hold-talks-to-increase-energy-cooperation/>

111 <https://www.dw.com/en/moroccos-envoy-to-spain-returns-after-madrids-shift-on-western-sahara/a-61193550>

112 <https://www.middleeastmonitor.com/20220326-morocco-israel-sign-mou-on-military-cooperation/>

113 <https://www.middleeastmonitor.com/20220323-morocco-france-conduct-joint-military-drill-near-algeria-border/>

HAFTALIK RUSYA BASIN ANALİZİ

(21-27 MART 2022)

• Petrol ve Yuan ABD ve Suudi Arabistan'ı Karşı Karşıya Getirdi

The Wall Street Journal'da yer alan, "ABD Başkanı Biden, Suudi Arabistan ile müzakerelerde güçlük çekiyor. Riyad, petrol anlaşmalarını halletmek için dolar yerine yuan kullanmayı düşünüyor" ifadeleri "Gazeta.RU" haber sitesine yansıtılarak değerlendirildi. "[Petrol ve Yuan ABD ve Suudi Arabistan'ı Karşı Karşıya Getirdi](#)" başlıklı uzman görüşlerini içeren yazıda Suudi Arabistan ve Çin arasında bir ittifak olasılığı ele alındı. Yazıda görüşlerine başvurulmuş şarkiyatçı ve siyaset bilimci Elena Suponina'ya göre ABD, Riyad ile pazarlık yapmaya çalışıyor: "Çünkü Suudi Arabistan petrol üretimini acısız bir şekilde artırabilen dünyadaki tek ülkedir. Bununla birlikte, Veliyaht Prens ve ülkenin siyasi seçkinleri, Kaşıkçı cinayetinden sonra ilişkilerde yaşanan gerçek kopuş nedeniyle Washingtonu hâlâ affedemiyor ve bu tutum devam ediyor." Uzman, ABD'nin Suudi Arabistan'ı bugün değil, dört yıl önce kaybetmeye başladığı iddiasında bulundu: "Bu eylem Washington'un girişimidir. Ülkeler arasında gizli görüşmeler yapılırken Riyad kararlı bir duruş sergiliyor ve taviz vermiyor. Diğer bir husus fiyat meselesidir. Nitekim fiyatın kabul edilebilir olması durumunda Suudilerin konuyu dikkate alacağı da göz ardı edilemez. Ancak bu durumda bile Suudi Arabistan'ın Rusya ile ilişkileri koparmayacağı muhtemeldir. Özellikle ABD'nin Afganistan'dan panikle ayrılması Washington'a güvenmenin tehlikeli olduğunu kanıtladı."

Tartışmanın diğer katılımcısı olan Dünya Ekonomisi ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü veya IMEMO Ortadoğu Araştırmaları Merkezi Kıdemli Araştırmacısı Nikolai Surkov'a göre, ABD-Suudi ilişkiler müttefiklik düzeyinde devam edecek: "Washington ve Riyad arasında geçmişte çatışmalar yaşandı. 11 Eylül trajedisinden sonra ABD'de Suudi karşıtı bir hareket bile ortaya çıktı. Ancak şu anda mevcut durum o kadar net değil. Suudilerin güvenlik garantörü ve silah tedarikçisi olarak ABD'ye ihtiyaçları vardır ve bu nedenle yakın gelecekte ittifak kopmayacaktır." Suudi Arabistan'ın yakında dış politikasını çeşitlendirebileceğinden eminliğini ifade eden Nikolay Surkov, Çin faktörüne işaret etti: "Her şeyden önce, Çin gelecek vadeden bir ortaktır. Suudi petrolünü tüketiyorlar ve Riyad'a teknoloji tedarik ediyorlar. Çinliler, 5G teknolojileri de dâhil olmak üzere ülkenin dijitalleşmesinde ana ortaktır. Ayrıca, Suudi Arabistan ile diğer ülkeler arasındaki güçlü ticari ve ekonomik ilişkiler büyük olasılıkla Washington-Riyad ittifakını etkilemeyecek. Öyle ki Pekin yatırım yapmaya ve teknoloji sunmaya hazır olmasına karşın Ortadoğu'da askerî-politik bir oyuncu olmak istemiyor." Uzmana göre, petrol konusundaki görüş ayrılıklarına rağmen, ABD ve Suudi Arabistan hâlâ müttefik olarak birbirlerine ihtiyaç duyuyorlar.

• Rusya Arap Dünyasını Gıda İsyanlarından Kurtarabilecek mi?

Rusya'nın önde gelen araştırma, yayın ve eğitim faaliyetleri yapan bağımsız düşünce kuruluşu Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyinin sayfasında Moskova Devlet Uluslararası İlişkiler Enstitüsünden (MGİMO) Suriye ve Ortadoğu uzmanı İgor Matveyev'in "[Rusya Arap Dünyasını Gıda İsyanlarından Kurtarabilecek mi?](#)" başlıklı değerlendirme yazısı yayımlandı. Yazıya göre Ukrayna krizinin sonuçlarından biri, "artan gıda fiyatları ve açlık sorunu" olarak adlandırılmaktadır ve bu bağlamda Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki Arap ülkeleri risk altındadır: "Arap seçkinleri, yalnızca sorunlu değil, aynı zamanda nispeten müreffeh ülkelerde de 'Arap Baharı' sloganı altında gıda karışıklığından korkarak, iç siyasi istikrar konusunda giderek daha fazla endişe duyuyorlar."

Uzmana göre, Moskova'nın Ortadoğu bölgesine ihracatı artırmak için hâlâ gerçek bir potansiyeli vardır: "İyi kalite ve fiyat özelliklerine sahip olan üçüncü ve dördüncü sınıf yerli gıda buğdayı, dünya pazarlarında oldukça rekabetçidir. Elbette Batı'nın Rusya'ya yaptırım savaşı ilan ederek Ukraynalı ihracatçıların yerini özgürce alabileceğini beklemek saflık olur. Siyah PR, politik baskı, tahıl kalite gereksinimlerinin manipülasyonu kesinlikle kullanılacaktır. Bazı uluslararası kuruluşlar, dış kısıtlayıcı önlemler bahanesiyle Rusya'nın insani yardımını Batılı rakiplerimiz lehine finanse etmekten kaçınabilir." Analist, Rusya'nın düşmanca yaptırımlarının yarattığı olağanüstü koşullarda, sistemli ve kapsamlı bir yaklaşım olmaksızın Arap dünyası ile dış ticaret ilişkilerinin genişletilmesinin kaçınılmaz olduğunu ifade etti: "Ayrıca, ödeme gücü olan Arap ülkelerinin pazarları da ilgi görmektedir."

Yazıda Rusya'nın Arap dünyasını gıda isyanlarından kurtarabileceği ihtimali şu şekilde özetlenmiştir: "Gelişmiş yerli teknolojilerin tedariki de dâhil olmak üzere geniş bir iş birliği yelpazesine ilişkin karşılıklı yarar sağlayan anlaşmaların ışığında, Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi (KİK), üyeleri Rus buğdayının Yemen, Suriye ve Libya'ya insani yardım tedarikini finanse edebilir."

• İran'ın Irak Kürdistanı'na Füze Saldırısı

Rusya Bilimler Akademisi Doğu Araştırmaları Enstitüsü'nden Kıdemli Araştırma Görevlisi Vladimir Sajin, İran'ın Irak Kürdistanı'na füze saldırısının nedenlerini ve olası etkilerini "Mejdunarodnaya Jizn" dergisine değerlendirdi. "[İran'ın Irak Kürdistanı'na Füze Saldırısı](#)" başlıklı değerlendirme yazısında Devrim Muhafızları'nın, Irak'ın kuzeyindeki Erbil'e 12 balistik füze fırlattığı ifade edilmiş, füzelerin ABD Başkonsolosluğu yakınları ile bir köye isabet ettiği açıklanırken İran'ın, İsrail'e ait merkezleri hedef aldığını iddia ettiği vurgulanmıştır. Uzmana göre, İran'ın söz konusu eylemi, Washington'u radikal bir yanıt noktasına kadar sert tepki vermeye zorlamak için ABD'ye yönelikti. Hatta gelinen noktada ortaya çıkan durumun ABD-İran ilişkilerini ağırlaştırabileceği muhtemeldir. Ortaya çıkan durum, füzeleri fırlatan İran Devrim Muhafızlarını da içeren Kapsamlı Ortak Eylem Planının muhaliflerinin işine

yarayabilir. Analiste göre böyle bir senaryo, Viyana'daki müzakerelerde elde edilen kazanımları geçersiz kılmaya bile görüşmeleri yavaşlatabilirdi: "Bugün Beyaz Saray, Kapsamlı Ortak Eylem Planı'nı eski hâline getirmek ve hatta başta İran petrolünün ihracatıyla ilgili olanlar olmak üzere İran karşıtı yaptırımları büyük olasılıkla kısmen kaldırmakla ilgileniyor. Özellikle şu anda ABD'nin kendisi, Avrupa ve diğer birçok ülkeyle birlikte Rus petrolünün ithalatını yasaklamak da dâhil olmak üzere Rusya'ya karşı sert yaptırımlar uygulamaya başladı. Öyle ki İran petrolü, ABD'de ve yakın gelecekte Avrupa pazarındaki belirli açığını telafi edebilir."

Uzman, konunun sadece İran'la ilgili olmadığına dikkat çekti: "Geçtiğimiz günlerde üst düzey bir ABD heyeti, Venezuela petrolünün ABD'ye arzını görüşmek üzere ABD'nin düşmanı Venezuelayı ziyaret etti. Sonunda yaptırımlardan çıkan İran için Rus petrolünün yerini almak bir şanstır." Sajin, İran'ın bu gibi konularda hiçbir zaman hayırseverliğiyle tanınmadığına işaret etti: "İran için iş iştir."

• Moskova ve Kiev Arasındaki Çatışma Afrika'da Gıda İsyanlarına Yol Açacak

Ukrayna'da devam eden Rus özel operasyonunun, özellikle Afrika ve kıtanın kuzey kesimiyle ilgili olarak gıda güvenliği sorunu bağlamında küresel endişeye yol açması Rusya basınında geniş yer buldu. "Nezavismaya" gazetesinin 22 Mart sayısında yayımlanan "[Moskova ve Kiev Arasındaki Çatışma Afrika'da Gıda İsyanlarına Yol Açacak](#)" başlıklı uzman görüşlerine dayanan yazıda söz konusu haber "Kıta, tahıl, gübre ve yakıt tedarikinde bir krizle karşı karşıyadır" ifadeleriyle değerlendirildi. Yazıda görüşlerine başvurulmuş Afrika ülkeleri uzmanı ve bağımsız analist Aleksey Tselunov'a göre, Afrika Boynuzu'ndaki bazı ülkelerde kıtlık tehdidi şimdiden ortada. Endişe duyulan ülkeler arasında Somali ve Etiyopya, Cibuti ve Kuzey Kenya yer alıyor. Somali'de kuraklığın sürekliliğinin devam etmesinin yanı sıra aynı zamanda ülke, yetenekli bir hükûmetin olmaması nedeniyle donör yardımı sağlamakta acele etmiyor. Nitekim Somali'deki durum 10 yıl öncesine göre daha kötü." Uzman, krizin Afrika kıtasını vurabileceği bölgeleri şu şekilde sıraladı: "Kuzey Afrika'da en çok etkilenen ülkeler arasında Mısır ve Tunus yer alıyor. Kahire zaten çiftçileri tahıllarının %60'ını piyasa fiyatlarının altında devlete satmaya zorluyor. Tunus'ta ekmek fiyatı 2,2 kat artarken, hükûmet uluslararası baskı altında şeker sübvansiyonlarını bırakmaya çalıştı." Aleksey Tselunov, Afrika'daki durumla ilgili öngöründe de bulundu: "Tunuslu Müslümanlar, ramazan ayının arifesindedir. Tatlı hızla enerji yeniliyor ve şimdi yükselen şeker fiyatları nedeniyle yoksulların kritik bir durumda olacağı muhtemeldir. Doğu Afrika'da da durum pek parlak değil. Öyle ki Kenya seçim arifesindedir ve büyük ihtimalle seçimden önce politikacılar birbirlerini popülist fiyat artışlarıyla suçlayacak. Bu dava kanlı çatışmalarla sonuçlanabilir. Kıtada istikrarsızlaşma olasılığı çok yüksektir. Ayrıca uzman, 2007-2008 yıllarında 14 Afrika ülkesinde ekmek isyanlarının patlak verdiğini hatırlattı. Bu arada Afrika Kalkınma Bankası, Rus buğdayına bağımlılıktan uzaklaşmak için 1 milyar dolarlık bir plan açıkladı. Analiste göre, bu hususu uygulamak çok zordur ancak Afrika liderlerin bu tür bakış açılarının ve görüşlerinin olması çok şeyler anlatıyor.

• Herkesin Kendi Kompleksi Var: Türkiye, ABD Baskısı Altında S-400'den Vazgeçmeyecek

Türkiye'nin Savunma Sanayi Başkanı İsmail Demir'in, Türkiye'nin Rusya'dan satın aldığı S-400 hava savunma sisteminden ABD veya NATO'nun baskısı altında vazgeçeceği iddiasını yalanlaması "İzvestiya" gazetesinde geniş yer buldu. "[Herkesin Kendi Kompleksi Var: Türkiye, ABD Baskısı Altında S-400'den Vazgeçmeyecek](#)" başlıklı uzman görüşlerini içeren yazıya göre, "Bu bizim için bir tartışma konusu değil. Bu konu geçmişte masaya yatırıldı ve şimdi Rusya Federasyonu ile iş birliğine devam ediyoruz. Türkiye kendi politikasını ve gideceği yolu kendi belirleyebilir" diyen Demir, "Bizim pozisyonumuz Ukrayna ve Rusya arasında barışı sağlamaktır. Akan kanı durdurmak için her şeyi yapıyoruz" ifadelerini kullanmıştır. Yazıda görüşlerine başvuru Yeni Türkiye Araştırmaları Merkezi Direktörü Yuri Mavaşev, şu anda Ankaranın S-400'leri Ukrayna'ya teslim etmesi için bir neden olmadığına dikkat çekti: "Nitekim Türkiye tutumunu zaten açıklamıştır ve bu konuda birinin ona talimat vermesinden hoşlanmıyor."

• Rusya, ABD ile Oyununda Suudi Arabistan'a Koz Verdi

"Pravda.ru" haber sitesinde uluslararası yorumcu Lyubov Stepuşova'nın "[Rusya, ABD ile Oyununda Suudi Arabistan'a Koz Verdi](#)" başlıklı değerlendirme yazısı yayımlandı. Yazıya göre, Körfez ülkeleri kendi oyunlarını oynuyor ve ABD'ye karşı oyunda Rusya'dan aldıkları kozları var: "Suudi Arabistan, BAE gibi uzun süredir Çin, Rusya ve Hindistan ile ortaklıkların geliştirilmesine güvenmiş olsa da Washington, serbest bırakılan ekonomik savaşta Rus karşıtı eylemleriyle süreci hızlandırdı. Rus petrol ithalatına uygulanan ambargo, ABD'yi alternatif kaynaklar aramaya zorladı ve bu durumu Washington'un Venezuela ve İran ile yakın ilişkileri de kanıtlıyor." Uzmanına göre, bu durum Biden'ı ciddi imaj kaybı ile yüz yüze bırakabileceği için tek alternatif Suudi Arabistan'dan gelen petroldür: "Öyle ki ABD'nin, Suudi Arabistan petrolüne sadece bir yakıt kaynağı olarak değil, aynı zamanda Rusya'nın döviz kazancını en aza indirmek için hava gibi ihtiyacı vardır."

Analist, Vladimir Putin'in Ukrayna'daki özel operasyonunu ve dünya pazarının yaptırımlarına tepkisini göz önünde bulundurmanın yanı sıra, ek üretim konusunda Suudilerle önceden pazarlık yapılmasının gerektiğini ifade etti: "Ancak birçok ABD istihbarat teşkilatı söz konusu eylemi yapmadı. Demokratlar ise sadece aynı fikirde olmakla kalmayıp, Riyad'daki rejime mümkün olan her şekilde siyasi baskı uyguladılar." Yorumcu, ABD, Suudi Arabistan'ının desteğine duyduğu ihtiyacı şu şekilde özetledi: "Biden, başkanlık kampanyası sırasında Suudi Arabistan'ı 'haydut' şeklinde nitelendirerek kendisini köşeye sıkıştırdı. Sonuç itibarıyla ABD, Suudilerden petrol üretimini artırmalarını isteyince Riyad sessiz kalmasının yanı sıra tarihindeki en fazla suçluyu aynı anda infaz ederek insan hakları konusunu unuttu. Rusya'nın Ukrayna'daki özel operasyonu ile bağlantılı olarak şu anda Riyad için masaya bir 'koz' indi. Nitekim ABD, Suudi Arabistan'ın desteğine çok ihtiyaç duyuyor." Lyubov Stepuşova'ya göre,

mevcut soğuk savaşı öncekilerden ayıran zellik, ABD'nin Anglosaksonlar ve Avrupa'daki 'kuklalar' dışında hiçbir mtfeiki olmamasına dayanır: "Ayrıca, bugün Suudi Arabistan'ın 'efendinin masasından' silah şeklinde sadakalara değil, İran'ın nükleer bombasına karşı güvenceye, pahalı petrolde btceye ek gelirlere, Yemen'deki Husilerin yenilgisine ihtiyaı vardır."